

بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور

۳۲. بررسی برخی العادیند «ب» تبصره «۷» ماده واحده لایحه بودجه سال ۱۳۹۷

در خصوص استرداد حقوق ورودی

۱. متن بند «ب» تبصره «۷» ماده واحده بودجه سال ۱۳۹۷

گمرک جمهوری اسلامی ایران مکلف است پس از تأیید اسناد مربوطه، نسبت به استرداد حقوق ورودی مواد و قطعات وارداتی که در کالاهای صادراتی مورد استفاده قرار گرفته‌اند، موضوع مواد (۶۶) تا (۶۸) قانون امور گمرکی و هزینه انبارداری موضوع تبصره «۲» ماده (۴۵) قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۲ ظرف مدت پانزده روز، از محل تنخواه دریافتی از خزانه که تا پایان سال تسویه می‌نماید، اقدام کند.

مشخصات لایحه

دوره دهم - سال دوم

شماره ثبت:

۳۴۸

شماره چاپ:

۷۶۰

تاریخ چاپ:

۱۳۹۶/۹/۲۱

معاونت پژوهش‌های

اقتصادی

دفتر: مطالعات

اقتصادی

۲. بررسی موضوع

حمایت از صادرکنندگان تولیدات کشور از جمله برنامه‌های دولت برای افزایش رشد اقتصادی و اشتغال می‌باشد. در فرآیند تولید محصولات ممکن است مواد اولیه و قطعات وارداتی استفاده شود تا محصول نهایی تولید و در نهایت به خارج از کشور صادر گردد. مواد (۶۶) تا (۶۸) قانون امور گمرکی^۱ برای تسهیل فعالیت تولیدکنندگان اقلام صادراتی کشور نحوه استرداد حقوق ورودی را مشخص کرده است. افزایش توان تولیدی و صادراتی کشور سبب رقابتی شدن محصولات صادراتی در بازارهای جهانی می‌گردد که با تدوین سازوکارهایی برای کمک به تأمین نقدینگی واحدهای تولیدی و حمایت‌های قانونی میسر است و تسهیل مکانیسم بازپرداخت حقوق ورودی و هزینه‌های انبارداری اخذ شده مواد اولیه کالاهای ساخته شده از آن جمله است. رفع مشکل تولیدکنندگان و سرمایه‌گذاران و تسریع مجریان در استرداد وجوه مذکور موجب کمک به تولید و صادرات کشور خواهد شد، لذا این بند از سال ۱۳۹۴ در متن قانون بودجه مصوب و ابلاغ می‌شود.

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۲۲۰۱۵۶۶۰

تاریخ انتشار:

۱۳۹۶/۱۰/۷

۱. ماده (۶۶) - حقوق ورودی اخذ شده از عین کالای وارداتی که از کشور صادر می‌گردد و مواد، کالاهای مصرفی و لوازم بسته‌بندی خارجی به کار رفته یا مصرف شده در تولید، تکمیل یا بسته‌بندی کالای صادر شده با رعایت مقررات این قانون و آیین‌نامه اجرایی آن با مآخذ زمان ورود کالا باید به صادرکننده مسترد گردد.

تبصره «۱» - کالاهایی که به منظور صادرات، به مناطق آزاد یا مناطق ویژه اقتصادی حمل می‌گردد چنانچه برابر قوانین و مقررات از این مناطق صادر شود مشمول مقررات استرداد می‌گردد.

تبصره «۲» - حقوق ورودی تسریع‌کننده‌ها (کاتالیست‌ها) که لازمه واکنش شیمیایی است مشمول استرداد می‌گردد ولی ابزارآلات و مواد روان‌کننده و همانند آن فقط به‌عنوان کمک در تولید کالای صادراتی مورد استفاده و مصرف قرار می‌گیرد شامل مقررات استرداد نیست.

تبصره «۳» - استرداد می‌تواند توسط اشخاصی غیر از واردکننده کالاهای مذکور نیز درخواست شود.

تبصره «۴» - مهلت درخواست استرداد حقوق و عوارض ورودی مواد به‌کار رفته در کالاهای صادر شده سه سال از تاریخ امضای پروانه یا پته گمرکی و روز تسلیم تقاضای استرداد به گمرک ایران جزء این ایام محسوب نمی‌شود.

ماده (۶۷) - به منظور تسهیل شناسایی و انطباق کالا و مواد وارداتی به‌کار رفته در کالای صادراتی، صادرکننده باید همزمان با تسلیم اظهارنامه صادراتی، موضوع استرداد را با قید شماره پروانه ورودی مربوط به گمرک صدور اعلام کند و گمرک موظف است تشریفات ارزیابی کالای صادراتی را به‌طور کامل انجام دهد و نتیجه را در ظهر اظهارنامه صادراتی قید نماید.

تبصره - اسناد و مدارک مورد نیاز گمرک جهت انجام مراحل استرداد حقوق ورودی در آیین‌نامه اجرایی مشخص می‌گردد.

ماده (۶۸) - استرداد براساس ارزش گمرکی و مآخذ حقوق ورودی مندرج در اسناد گمرکی در زمان ورود محاسبه می‌شود. در صورتی که بخشی از وجوه دریافتی بابت ورود کالا توسط سازمان‌هایی غیر از گمرک وصول شود، گمرک مراتب را جهت استرداد به سازمان‌های مذکور اعلام می‌نماید. گمرک و سایر سازمان‌های وصول‌کننده باید هم‌ساله بودجه لازم برای استرداد را در بودجه سالیانه منظور نمایند.

۲. نکته مهمی که در بند «ب» تبصره «۷» ماده واحد لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ در راستای حمایت از صادرکنندگان و استرداد حقوق گمرکی آمده است، تعیین حداکثر زمان ممکن پس از رسیدگی و تأیید مدارک توسط گمرک و سایر دستگاه‌های اجرایی کشور به مدت پانزده روز و تعیین منبع تنخواه دریافتی از خزانه برای تسریع در پرداخت‌ها می‌باشد. این رویکرد می‌تواند به تسهیل و تسریع در استرداد حقوق ورودی به صادرکنندگان منجر شود. هرچند در عمل ممکن است استرداد حقوق ورودی از زمان درخواست صادرکننده تا مرحله نهایی پرداخت بیش از یک ماه به طول بیانجامد. پیشنهاد می‌گردد جهت شفاف‌تر شدن قید زمانی، عبارت «ظرف مدت پانزده روز» قبل از عبارت «پس از تأیید اسناد مربوطه» ذکر شود.

شایان توجه است عبارت «تأیید اسناد مربوطه» یکی از پیشنهادهای صریح گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس در بررسی بودجه سال ۱۳۹۶ بوده است که در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ توسط دولت لحاظ شده است.

۳. براساس هدف قانونگذار در تشویق صادرات کالا و تسهیل ورود مواد اولیه بخش تولید و صادرات، استرداد حقوق ورودی اخذ شده بابت ورود مواد اولیه استفاده شده در تولید و تأمین بودجه مناسب و تسریع در پرداخت آن در راستای اجرای ماده (۶۸) قانون امور گمرکی ضروری است. با توجه به نوسانات و تغییرات صادرات کالا به بازارهای هدف و متغیر بودن مواد اولیه وارداتی، تخمین مناسب مبالغ برای استرداد حقوق ورودی توسط دولت همراه با خطا خواهد بود و دچار بیش‌برآوردی یا کم‌برآوردی می‌شود. لازم به توضیح است که در موارد مشابه، بازگشت اضافه پرداختی‌ها از محل درآمد جاری براساس موضوع ماده (۱۳۵) قانون امور گمرکی^۲ مشخص گردیده است. بنابراین به دلیل غیرقابل پیش‌بینی بودن میزان صادرات از کالاهای وارداتی استفاده شده در تولید (به منظور درج در بودجه) و تخصیص دیر هنگام ردیف اعتباری مذکور و در نتیجه ایجاد نارضایتی صادرکنندگان، لازم است ترتیبات قانونی مناسب و شایسته‌ای برای رفع این مشکل مشخص شود. هرچند ماده واحد پیشنهادی می‌تواند رافع بخشی از این مشکلات باشد اما مناسب‌تر است به جای منظور کردن تنخواه، مقرر شود منابع مورد نیاز برای استرداد از محل درآمدهای جاری گمرک و یا تعیین مبلغ مشخصی در ردیف درآمدی تأمین شود تا در اجرا، رعایت سقف مدت ۱۵ روز با سهولت بیشتری ممکن گردد.

۴. در ردیف درآمدی شماره ۱۱۰۴۰۹ مندرج در جدول شماره ۵ لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ درباره استرداد حقوق ورودی کالاهای وارداتی موضوع بند «ب» تبصره «۷» اعتبار ۱ ریال درج شده است، که برای رفع ابهام پیشنهاد می‌شود براساس سوابق سال ۱۳۹۵ و ۱۳۹۶ مبلغ مشخصی تعیین گردد یا برای حل اساسی مسئله، پیشنهاد استرداد از محل درآمدهای جاری تصویب شود. عدم توجه به این پیشنهادها در این بخش، بی‌انضباطی بودجه را در پی خواهد داشت. براساس آمار دریافتی از گمرک جمهوری اسلامی ایران عملکرد استرداد حقوق ورودی موضوع مواد (۶۶) تا (۶۸) قانون امور گمرکی در سال ۱۳۹۴ مبلغ ۴۱۶ میلیارد ریال بوده است. این رقم در ۸ ماهه سال ۱۳۹۵ معادل رقم ۴۵۸ میلیارد ریال بوده و در ۸ ماهه سال ۱۳۹۶ به ۸۴۱ میلیارد ریال رسیده که پیش‌بینی می‌شود تا انتهای سال ۱۳۹۶ به حدود ۱۲۰۰ میلیارد ریال برسد. شایسته ذکر است که در گزارش بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی به شماره مسلسل ۲۲۰۱۵۲۱۷/۱۰/۷ تاریخ ۱۳۹۵/۱۰/۷ پیشنهاد شده بود ردیف درآمدی شماره ۱۱۰۴۰۹ به «۱۰۰۰» میلیارد ریال اصلاح شود.

با توجه به موارد فوق و تخمین عملکرد سال ۱۳۹۶، پیشنهاد می‌شود رقم ۱۲۰۰ میلیارد ریال به عنوان اعتبار مربوط به این ردیف در بودجه سال ۱۳۹۷ درج شود.

۱. بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور ۲۳. برخی ابعاد بند «ب» تبصره «۷» ماده واحد (استرداد حقوق ورودی)، شماره مسلسل ۱۵۲۱۷، تاریخ چاپ ۱۳۹۵/۱۰/۷.

۲. ماده (۱۲۵) - هرگاه بعد از ترخیص کالا از گمرک معلوم گردد وجوهی که وصول آن برعهده گمرک است بیشتر یا کمتر از آنچه مقرر بوده دریافت گردیده یا اساساً دریافت نشده و یا اشتباهی دریافت گردیده است گمرک و صاحب کالا می‌توانند ظرف مدت شش ماه از تاریخ امضای پروانه یا پته گمرکی کالای مورد بحث، کسر دریافتی و یا اضافه پرداختی را از یکدیگر مطالبه و دریافت کنند. رد اضافه پرداختی‌ها از محل درآمد جاری به عمل می‌آید.

۵. براساس گزارش تهیه شده توسط مرکز پژوهش‌های مجلس در سال گذشته، پیشنهاد استرداد هزینه‌های انبارداری موضوع تبصره «۲» ماده (۴۵) قانون امور گمرکی^۱ علاوه بر استرداد حقوق ورودی به صورت مکتوب مطرح شد. هر چند پیشنهاد فوق در سال گذشته به تصویب مجلس نرسید، ولی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ توسط دولت اعمال شده است. مطابق این تبصره، هزینه انبارداری مربوط به ماده (۴۵) یعنی معافیت صاحب کالا از پرداخت هزینه انبارداری در برخی موارد خاص قانونی، از محل اعتباری که همه‌ساله در قانون بودجه به این منظور شناسایی می‌شود تأمین و توسط گمرک به مرجع تحویل‌گیرنده پرداخت می‌شود. منابع مورد نیاز برای عودت این وجوه نیز می‌تواند مانند منابع مورد نیاز برای پرداخت ماده (۱۳۵) قانون امور گمرکی از محل درآمدهای جاری تأمین شود.

جمع‌بندی

با توجه به موارد مطروحه در گزارش پیشنهاد می‌شود در راستای تسریع در استرداد حقوق ورودی کالاهای به‌کار رفته در کالاهای صادراتی، با توجه به سوابق پرداختی سال جاری، مبلغ مشخصی تعیین شود و یا این مبالغ از محل درآمد جاری گمرک پرداخت شود. ضمناً به منظور شفاف شدن حکم ماده قانونی و جلوگیری از بروز مشکل برای تجار و بازرگانان پیشنهاد می‌گردد عبارت «ظرف مدت پانزده روز» قبل از عبارت «پس از تأیید اسناد مربوطه» ذکر شود.

پیشنهاد

احکام پیشنهادی در خصوص بند «ب» تبصره «۷» ماده واحد لایحه بودجه ۱۳۹۷ کل کشور به شرح ذیل است:

پیشنهاد اول:

بند «ب» تبصره «۷» - گمرک جمهوری اسلامی ایران مکلف است ظرف مدت پانزده روز بعد از تأیید اسناد مربوطه، نسبت به استرداد حقوق ورودی مواد و قطعات وارداتی که در کالای صادراتی مورد استفاده قرار گرفته‌اند، موضوع مواد (۶۶) تا (۶۸) و هزینه‌های انبارداری موضوع تبصره «۲» ماده (۴۵) قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۲ از محل درآمدهای جاری گمرک اقدام نماید.

در صورت عدم تصویب استرداد از محل درآمد جاری مطابق پیشنهاد فوق، متن پیشنهادی به شرح ذیل اصلاح گردد:

پیشنهاد دوم:

بند «ب» تبصره «۷» - گمرک جمهوری اسلامی ایران مکلف است ظرف مدت پانزده روز بعد از تأیید اسناد مربوطه، نسبت به استرداد حقوق ورودی مواد و قطعات وارداتی که در کالای صادراتی مورد استفاده قرار گرفته‌اند، موضوع مواد (۶۶) تا (۶۸) و هزینه‌های انبارداری موضوع تبصره «۲» ماده (۴۵) قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۲ از محل ردیف درآمدی شماره ۱۱۰۴۰۹ اقدام نماید. (مبلغ ردیف ۱۱۰۴۰۹ از «۱ ریال» به «۱۲۰۰ میلیارد ریال» اصلاح گردد).

۱. **ماده (۴۵)-** در مواردی که بین گمرک و اظهارکننده جز در مواردی مجاز، مشروط یا ممنوع بودن کالا اختلاف حاصل شود و ترخیص کالا براساس نظر گمرک مستلزم پرداخت مبلغی بیش از آنچه اظهار شده است گردد، اظهارکننده می‌تواند حقوق ورودی را براساس اظهار خود، نقدی و به‌طور قطع پرداخت و تفاوت و جریمه احتمالی را به‌صورت سپرده نقدی یا ضمانتنامه بانکی تودیع و کالا را ترخیص کند.
تبصره «۱»- در مواردی که صاحب کالا به انتظار اعلام نظر قطعی گمرک از ترخیص کالا خودداری کند، در صورتی که نظر قطعی گمرک مؤید پرداخت مبلغی بیش از اظهار صاحب کالا نباشد، کالا از تاریخ اظهار تا تاریخ اعلام نظر قطعی و نهایی گمرک به صاحب کالا، از پرداخت انبارداری معاف است. برای مدتی که با تشخیص گمرک، مقررات یا دستورهای دولتی به ناحق مانع از ترخیص کالا می‌شود صاحب کالا از پرداخت هزینه انبارداری معاف است و مراتب نیز به مرجع مسئول تحویل‌گیرنده کالا اعلام می‌شود.
تبصره «۲»- هزینه انبارداری موضوع این ماده جز در مواردی که مرجع تحویل‌گیرنده به هر دلیل قادر به تحویل کالا نباشد از محل اعتباری که همه‌ساله در قانون بودجه به این منظور پیش‌بینی می‌شود تأمین و توسط گمرک به مرجع تحویل‌گیرنده پرداخت می‌شود.